

Lier

Herrie in de stad van Zimmer en Timmer(mans)

8 januari 2011

Het lijkt er wel op dat ik het de laatste tijd moet hebben van de Kempen met zijn heidelandschappen want, inderdaad, ook dit keer wees het wandelkompas die kant uit. Lier zou het worden. Niet direct bij onze voordeur maar enkele jaren wandelen maken dat ik mijn actieradius moet vergroten. Het is immers zo dat de kalender met aangeboden wandelingen grotendeels een doorslagje is van die van vorig jaar. Zodoende kom je in eigen streek omstreeks dezelfde datum ook steeds terecht op plaatsen die dikwijls al meerdere keren werden bezocht. Het blijft natuurlijk goed voor de beweging maar geef toe, om telkens wat interessants te vertellen over weer eens hetzelfde... Het ligt toch een beetje over de horizon van mijn kunnen.

Waar Lisp, Lips is

Een blik op het hemelgewelf vlak voordat ik van huis vertrok onthulde een heel dunne maansikkel en voortijlende wolken. Er stond dan ook behoorlijk wat wind. Al was de temperatuur hoog voor deze tijd van het jaar en al helemaal in contrast met wat het nog maar een week geleden was geweest. De thermometers onderweg waren het zeldzaam roerend eens met elkaar. Bij zoverre dat me overal de aanduiding van 10 graden tegemoet blonk. De wolken bleven, de wind wakkerde later nog flink aan zodat je er soms tegenaan kon leunen. Een sensatie die ik al een tijdje niet meer ervaren had. De zon vertoonde zich een paar keer eventjes maar bij het zien van de maansikkel trok mevrouw Zon gauw weer een sluier voor. Je kan tegenwoordig niet voorzichtig genoeg meer zijn in het aanschijn van religieuze symbolen. Voor je het weet heb je iemand in de godsdienstige kuif gepikt en dreigt er een explosie. Van gevoelens! Begrijp me niet verkeerd.

De Voetbalstraat in Lier, daar moest ik wezen. Toen ik er aankwam was er geen mens te bespeuren en de plaats waar moest ingeschreven worden voor de wandeling vond ik niet eens! Daarbij ging ik ervan uit dat de Zaal de Lisperenaar toch goed moest te herkennen zijn in het straatbeeld. Te meer omdat er maar één kant van de straat voor observatie in aanmerking kwam. Na wat heen en weer rijden zag ik dan toch een onverlicht bord dat aangaf dat het bewuste pand zich daar bevond. Recht tegenover het stadion van de voetbalclub Lierse. Dat laatste een megalomaan complex met het stijlloze en sfeerloze uiterlijk dat voor dergelijke arena's verplicht schijnt te zijn.

De buitenkant van het stadion van Lierse. Met de wapperende vlaggen.

Langs de grijze tientallen meter hoge gevels van dit vermaakscentrum stonden rijen vlaggen die in de heersende wind heftig flapperden. Op elk ervan stond de afbeelding van één van de coryfeeën die in dit overgesponsorde theater met enige regelmaat optreden. De ge-

dachte be kroop mij dat men er nu dan toch in geslaagd was van die luxepaarden de handen te laten wapperen.

Al met al begreep ik nu ook waarom de radioverslaggever het soms had over „Het Lisp“ om daarmee het stadion van de K. S. K. Lierse aan te duiden. Niet dat je er mij zal op betrappen dat ik naar die onzin luister. Het gebeurt echter wel eens dat ik iets te laat ben om de radio uit te schakelen. Het bleek immers dat ik net langs de Lispersteenweg tot hier geraakt was. Hetgeen het scherpje van de GPS keurig had aangegeven. Het werd me ook duidelijk waarom de wandeling van vandaag als „Lispertocht“ in de Marching stond. Al dat gelisp(el) heeft te maken met... een stadspoort! Lier had vroeger namelijk verschillende poorten waarvan de Lisperpoort er één was. In 1803, onder Napoleon, werd Lier als vestingstad afgeschaft en in 1862 verdween de Lisperpoort. De naam bleef. Al spreken de Lierenaars die dan uit als „Lips“. Zoals ze ook van een „hesp“ een „eps“ maken. Want hoe wel Lier overduidelijk in de provincie Antwerpen ligt en niet al te ver van Mechelen, wijkt het dialect toch enigszins af van het „standaard“ Antwerps (indien dat al bestaat). Zo spreekt men in Lier van protstokke of scheusseneere wanneer schorseneren bedoeld worden. En weet er iemand wat „kak van Maria“ is? Ik ook niet maar het blijkt dat daarmee het kermisvoer „Pommes d’amour“ wordt aangeduid. Het zijn de met giftig rood suikergoed gekleurde appels op een stokje.

Liereke

Het moet geleden geweest zijn van (alweer) een schoolreisje dat ik nog eens in Lier was. Ja, destijds gingen die schoolreizen nog ergens over. We leerden nog eens wat bij. Evenwel ligt die tijd al een flink aantal jaren achter me maar de herinnering is levendig genoeg gebleven. Ik herinner me van dat bezoek nog vooral een ander onderdeel van de stadsversterkingen van weleer: de middeleeuwse Corneliustoren. Nu zal dat bij wel erg weinig mensen een belletje laten rinkelen. Het gebouw is nu ook veel beter bekend als de Zimmertoren. Waarvoor ik destijds in ademloze bewondering stond was het astronomische uurwerk dat in de toren was (en is) ondergebracht. Het ging mijn prille petje ver te boven hoe iemand iets kon creëren dat zo goed en nauwkeurig functioneerde. En dat met een onoverzichtelijke hoeveelheid assen en tandwielen. „Kamwielen“ zeiden wij destijds. De toren kreeg zijn huidige naam naar de maker van dat uurwerk: Louis Zimmer. Wat wij op ons schoolreisje te zien kregen was de Astronomische Studio. Zimmer heeft echter ook nog de Jubelklok en de Wonderklok gebouwd. Hij werd in 1888 geboren als zoon van een horlogemaker. Het lijkt dus wel voorbeschikt te zijn dat hij zich in die sector zou profileren. Op de middelbare school blonk hij uit in wiskunde en astronomie. Tijdens de Eerste Wereld-

De Sint-Gummaruskerk vanuit de verte. De „Peperbus“.

oorlog studeerde hij astronomie en geologie. Hij maakte een wonderpendule, die hij aanbood aan koning Albert I, en hij verbeterde het klokken spel van de Sint-Gummaruskerk in Lier. Later ontwierp hij ook een automatische schakeling voor de verlichting van de kerktoeren.

Met die Sint-Gummaruskerk (of Gommaruskerk) is meteen ook de tweede merkwaardigheid van de stad genoemd. Het is me niet bekend of de natriumverlichting die op de toren stond gericht nog gestuurd wordt door wat Zimmer heeft ontworpen, maar het maakte wel dat de kerk in de schemerende morgen van ver te zien was. Het traject van de

wandeling lag zo dat ik die kerk inderdaad slechts uit de verte kon zien. En de Zimmertoren al helemaal niet. We bleven een beetje aan de buitenkant van de stad. Dat is geen verwijt, enkel een vaststelling. Een organisator kan het nu eenmaal niet zo spelen dat iedereen gedurende een wandeling alles te zien kan krijgen.

De heilige Gummarus of Gommarus van Lier leefde aan het eind van de zevende en het begin van de achtste eeuw. Hij was een ridder aan het hof van Pepijn van Herstal die ook „de Korte“ werd genoemd. Volgens de legende was hij zelfs de stichter van Lier. Zijn specialiteit als heilige is... breuken. Eén van de aan hem toegeschreven wonderen is namelijk dat hij een afgebroken boom met zijn riem weer heeft hersteld. Zo wordt zijn hulp dus niet alleen bij gebroken beenderen ingeroepen, maar ook bij echtbreuken. Het lot wilde namelijk dat hij geplaagd was met een kwaadaardige echtgenote. Die feeks heette Grimmara (nomen est omen). Ze was niet alleen een ramp voor Gummarus zelf, ze was ook buitengewoon wreed voor de dienaren en lijfeigenen. Toen Gummarus eens een tijd van huis was, liet ze van al haar ondergeschikten al het vee afnemen, hun werd het hoofd kaalgeschoren en ze werden ernstig mishandeld. Gummarus scheidde van zijn vrouw omdat ze zo wreed was en trok zich terug als kluizenaar. Hij raakte bevriend met de heilige Rumoldus van Mechelen. Daar moesten natuurlijk wat wonderen uit voortkomen. Na één van de bezielde gesprekken tussen deze twee illustere personen over God en nog wat andere randverschijnselen veranderden hun pelgrimsstaven in grote eiken. Waar nu in de stad Lier de Kluizekerk staat, bouwden ze samen een kapel. Over Gummarus zijn nog veel andere wonderverhalen bekend. Zoals dat bij middeleeuwse heiligen altijd wel het geval is. Behalve het verhaal van de boom die terug begon te groeien, werd er ook verteld dat hij een bron liet ontspringen door met zijn staf op de grond te slaan. Zo nu en dan verrichtte hij ook nog wat genezingen. Een mens moet tenslotte toch wat om handen hebben. Hij stierf op zijn buitenverblijf in Emblem in 714. In 754 werd hij heilig verklaard waarop in 1376 begonnen werd met het bouwen van een kerk ter ere van hem. Die Sint-Gummaruskerk staat er duidelijk nog steeds en ze gaat door als een voorbeeld van Brabantse gotiek. Door de Lierenaars wordt ze familiair „de Peperbus“ genoemd.

(Foto door Nestor Gerard 1897 - 1996)

Felix Timmermans

Lier heeft de reputatie een vrolijke stad te zijn. Dat imago dankt ze vooral aan de veel gebruikte (en veel misbruikte) term „Liereke Pleziereke“ die neergeschreven werd in de brochure met dezelfde naam. De aanleiding tot het schrijven en uitgeven van die brochure was de stoet die georganiseerd werd ter gelegenheid van een zilveren huwelijksjubileum in 1928. De pleger van die brochure was Felix Timmermans. Die was de overbuur van het gevierde echtpaar. Blijkbaar werd er toen nog veel gewicht toegekend aan wat „slechts“ een zilveren jubileum was. Timmermans schreef niet enkel het inmiddels onsterfelijk geworden stafrijm, hij tekende ook de illustraties voor die brochure.

Leopold Maximiliaan Felix Timmermans werd in 1886 als tiende kind in het gezin geboren. Hij werd één van Vlaanderens meest vertaalde en productieve auteurs. Timmermans schreef ook onder het pseudoniem Polleke van Mher. Hij was autodidact. Hij schreef toneelstukken, romans met een historisch karakter, novellen, religieus getinte werken en gedichten. Naast schrijver was Timmermans

ook schilder en tekenaar. Hij illustreerde zijn eigen boeken en sommige van zijn collega en vriend Ernest Claes. Hij was ook de boekbandontwerper voor de meeste van zijn boeken.

Timmermans stierf in Lier op zestigjarige leeftijd. Zijn zoon Gommaar trad later in zijn voetspoor als tekenaar en illustrator. Gommaar Timmermans ondertekende zijn producten met „Got“.

Wellicht het meest bekende personage uit het literaire oeuvre van Timmermans is wel Pallieter. Het prototype van de levensgenieter. Die zijn naam in de sneeuw plaste. Hetgeen in het oerconservatieve Vlaanderen van toen een storm van verontwaardiging deed opsteken. Dat een vermeend „katholiek“ schrijver zoiets durfde te schrijven en het te laten drukken bovendien! Het was onuitgegeven. Pallieter moet overigens een behoorlijk grote blaas hebben gehad om zijn hele naam in een geelbruin spoor in de sneeuw te krijgen. Maar men kent in Lier een straat die „Plaslaar“ heet. In zo'n omgeving moet „Pallieter“ dus ook wel plasbaar geweest zijn.

Zowel Timmermans zelf als Pallieter hebben een standbeeld in Lier.

De wateren

Op deze wandeling werd ik veelvuldig geconfronteerd met één of andere waterloop en vrijwel nooit wist ik met zekerheid met welke naam deze waterwegen in de atlas stonden. Erg verwonderlijk dat ik dat niet wist, is dat niet. Ten eerste staat elders bij ongeveer elke brug in Vlaanderen een bord om aan te geven welke waterweg hier overspannen wordt. Hier dus niet. Behalve één enkele aanduiding van „Netekanaal“ heb ik nergens een dergelijk bord gezien. Anderzijds is het niet te verwonderen dat iemand in verwarring raakt omdat er in en om Lier zoveel water te vinden is. Zo stroomt daar de Kleine Nete die gedeeltelijk ook „Binnennete“ wordt genoemd. Er is ook de Grote Nete. Een oude bekende uit Westerlo. Die twee Neten stromen samen en van dan af wordt er niet meer gesproken over klein dan wel groot. Het is de Nete, tout court. De Nete (of is het de Binnennete?) stroomt dwars door de stad. Verder is hier nog het reeds eerder genoemde Netekanaal aanwezig. Dat kanaal begint aan het Albertkanaal en komt ten zuidwesten van Lier samen met de Nete. Nog niet genoeg? Dan nog even de Afleidingsvaart van de Nete vernoemen. Die wordt ook wel "Omleidingsvaart" genoemd. En ten slotte is er de Albertvaart, een korte verbinding tussen de oorspronkelijke loop van de Kleine Nete en de Grote Nete aan de oostkant van de stad. Dat kan dus wel tellen!

Op de eerste lus van de wandeling, helemaal aan de buitenkant van de stad, kwam ik aan de rand van een waterloop een gebouw tegen waar ik niet omheen maar juist er dwars doorheen moest: het Spuihuis. Dat is een gebouw opgericht op een spuisluis. Hetgeen eigenlijk nogal voor de hand ligt. Het is in de 16^e eeuw gebouwd. De sluis diende toen voor de waterbeheersing van de stad. Ze werd namelijk gebouwd op de Kleine Nete die Lier doorkruiste. Men kon er het water tijdelijk opsparen en dan door de stad laten lopen, om de stad schoon te spoelen. Te „spuien“ dus. Bij overstromingsgevaar kon men de sluis sluiten en werd het water via een verbindingskanaal naar de Grote Nete geleid. Die maakte toen een boog rond de stad. Momenteel ligt het Spuihuis aan het begin van de Binnennete, terwijl de Kleine Nete eerder in de Grote Nete uitmondt en zo verder rond de stad loopt. Het gebouw op de sluis diende aanvankelijk voor de huisvesting van de sluiswachter. Bij oudere Lierenaars heeft het ook nog de bijnaam „pesthuis“. Die naam is echter niet correct. Het eigenlijke pesthuis bevond zich een eind verder langs de grote Nete. In dezelfde omgeving ben ik ook gepasseerd aan een somber overblijfsel uit de tijd dat men nog geloofde in versterkingen om de vijand op afstand te houden. Ik weet niet of het hier het fort van Lier betrof dan wel nog een andere somberheid uit duistere tijden.

Herrie alom

Het is nu wat uit het nieuws verdwenen maar nog niet zo lang geleden was er nogal wat te doen over de bewoners in de rand rond Brussel die van hun nachtrust beroofd werden door het af- en aanvliegen van gevleugeld verkeer dat op Brussel Nationaal moest landen of was opgestegen. De Brusselse politici vonden in dit gegeven een pasklare aanleiding om zich ten overstaan van hun kiespubliek te profileren. Een schizofrene historie. Enerzijds wilde men daar wel de lusten van een nabije internationale luchthaven. Zoals daar

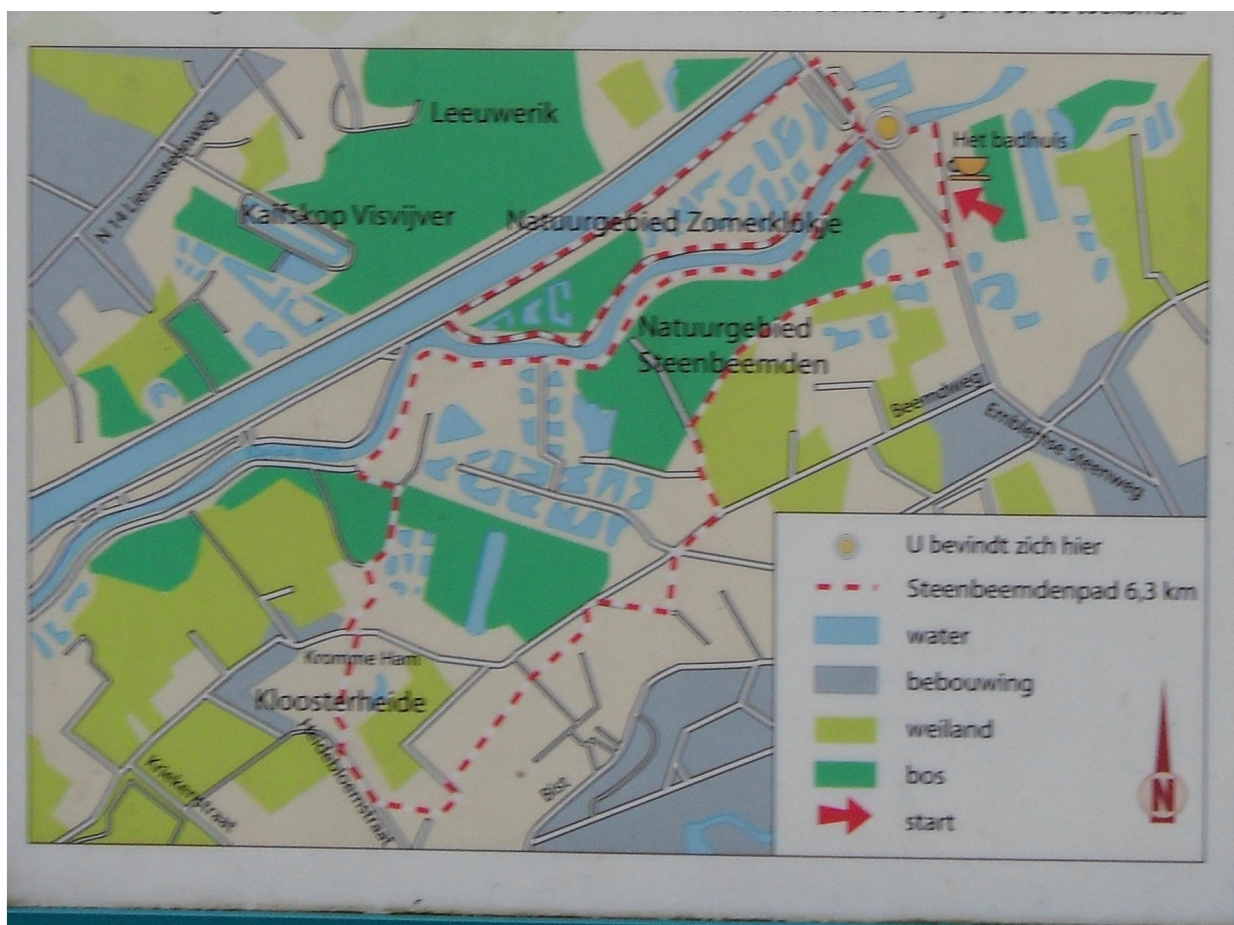

En zo waren er eindelijk veel die hier laag en brullend overvlogen.

vooral, gehoord. Het ziet er wel naar uit dat de aanvliegroute voor Zaventem pal boven Lier ligt. Waarschijnlijk is dat wel afhankelijk van de heersende windrichting. Volgens mij was die op mijn wandeling zuid-west. Hetgeen de overwegende windrichting moet zijn als ik het goed heb. Dus brult en fluit het hier allicht meer dan geregeld van de laag overvliegende luchtreuzen.

Behalve dat ligt hier in de omtrek een heleboel spoor. Zodat ik tijdens het oversteken van een spoorwegviaduct in die korte tijdspanne niet minder dan drie treinen telde. Verkeers- en spoorgedruis was dus nagenoeg nooit afwezig op deze wandeling. Zelfs dwars door de

zijn: tewerkstelling, de aantrekkingskracht voor grote internationale bedrijven, gemakkelijk reizen naar verre bestemmingen en nog meer van die moderne geneugten. Anderzijds werd in vlamme bewoordingen gesproken over de lasten waarvan geluidsoverlast het belangrijkste was. Ondertussen is men er wel al in geslaagd om een grote klant als de koeriersdienst DHL daar weg te jagen. Wat ik me echter afvraag is waarom die geluidshinder enkel schijnt te bestaan rond Brussel terwijl ik hier tijdens mijn nochtans korte verblijf in Lier en omgeving ongelooflijk veel laagvliegende verkeersvliegtuigen heb gezien en,

Een kaartje van de Steenbeemden

Kesselse Heide loopt een drukke verkeersweg!

Steen en beemden

Dit uitvloeisel van onze moderne beschaving belette niet dat ik ondertussen in een natuurgebied was aanbeland. De Steenbeemden. Hoewel ik het niet gezien heb, is dit gebied gegroeid rond een land- of rivierduin. De droge rivierduin gaat zonder zichtbare scheiding over in een natte vallei. Daardoor ontstaat een waardevol landschap waarvan de gelijke in Vlaanderen niet gemakkelijk te vinden is. Het gebied bestaat uit zogenaamde vloeibeemden, rietlanden, broekbossen en ruigten waar in het gepaste seizoen vele veldbloemen zich tonen. Er zijn ook echt oude bossen die een hoge cultuurhistorische waarde hebben. Erg dichtbij zijn hier de Kleine Nete en de Bollaak. Deze laatste is een sterk meanderende beek die ontstaat uit het samenvloeien van de Kleine Beek, de Molenbeek en de Tappelbeek. Uiteindelijk mondt deze beek uit in de Kleine Nete. Het water van de Bollaak is troebel, roestbruin, doordat er veel slib wordt meegevoerd. Nu is de Bollaak voor een deel gekanaliseerd maar eertijds was het een waterloop die regelmatig overstroomde en die daarvoor de nabijgelegen beemden of meersen beïnvloedde. Ondanks menselijk ingrijpen heeft de Bollaak voor een groot deel zijn natuurlijk karakter kunnen behouden. Er komen een paar vissoorten in voor die echt zeldzaam zijn geworden. Zoals de kleine modderkruiper en de rivierdonderpad (een vis!) die zich thuis voelen in het troebele water.

Fortes creantur fortibus

Een groot deel van de wandeling ging over het grondgebied van de Kessel. Het meest in het oog lopend deel daarvan was een rondje omheen het Fort van Kessel. Een somber en dreigend complex van een bijzonder grote omvang. Het maakte deel uit van een van de verdedigingsgordels om de stad Antwerpen tegen mogelijke vijanden te beschermen. Een gordel van versterkingen waarvan ik eerder al vertegenwoordigers ben tegengekomen op mijn wandelingen.

Het fort werd gebouwd tussen 1908 en 1912. Het opschrift boven de hoofdingang meldt inderdaad het jaartal 1912. Op de

Een kijkje op het fort van Kessel

plaats waar het complex gebouwd werd, stond vroeger een hoeve. Toen de bouw van het fort volledig klaar was, werden alle woningen in de buurt van het fort platgebrand, zodat de soldaten vanuit het fort een goed zicht hadden op mogelijke vijanden.

Tijdens de Eerste Wereldoorlog werden er loopgraven gegraven en prikkeldraad gelegd langs de velden van fort Kessel tot aan het fort in Lier. Er bleef bijna geen enkele doorgang over en alle vee werd binnen de ring van de forten gebracht, zodat de Duitsers de dieren niet zouden kunnen veroveren om ze te

kunnen opeten.

De toren van de kerk van Kessel zou dienen als observatiepost om door te geven hoe er op de Duitsers moest gemikt worden. Men achtte het fort zo sterk dat het nooit veroverd zou kunnen worden. Alle deskundigen waren het erover eens dat de betonnen muren en koepels bestand zouden zijn tegen zelfs de zwaarste kanonskogels. Dat bleek aldaar een fikse overschatting van de zaken. Of een onderschatting van wat de vijand in petto had. In de vroege morgen van 4 oktober 1914 nam het zwaarste kanon van het Duitse leger, de Dikke Bertha, het fort vanop een afstand van 8,4 kilometer onder vuur. De eerste bom

kwam terecht in het water rond het fort en deed dat als een zuil omhoog spuiten. Een kwartier later bewees een nieuwe bom dat de geschutskoepels niet sterk genoeg waren. De manschappen moesten in allerijl het vege lijf redden door te vluchten naar het bos achter het fort. Verdere voltreffers hebben het fort en zijn mythe van onkwetsbaarheid daarna helemaal vernield.

Voor de Tweede Wereldoorlog werd er hier en daar wat aangepast aan het fort. Belgische troepen werden in het fort ondergebracht dat dan werd gebruikt als infanteriesteunpunt. Ook deze keer was de rol van het fort snel uitgespeeld. Op 16 mei 1940 vluchtten de Belgische soldaten uit het fort en diezelfde dag nam de 56^e Duitse Infanteriedivisie er zijn intrek.

Na de Tweede Wereldoorlog woonde tijdelijk een familie in het fort. Dat „tijdelijk“ was wel heel betrekkelijk want aan die toestand schijnt pas in 1974 een einde gekomen te zijn. Het moet een somber onderkomen geweest zijn dat nochtans warm was in de winter en fris in de zomer. Gezien de meterdikke muren. Tenslotte heeft de gemeente Kessel het fort gekocht en werd de omgeving een openbare groene ruimte. In 1976 werd het domein dan uiteindelijk op het gewestplan van Mechelen ingekleurd als recreatiegebied. En zo doet het fort van Kessel nu ook zijn dienst. In de wel zeer brede wal helemaal rond het fort mag er ook gevist worden. Tijdens de wintermaanden is het fort gesloten maar daarbuiten kan het onder leiding van een gids bezocht worden.

Toen het fort werd geconstrueerd werden op het terrein enkele belangrijke paleontologische vondsten gedaan. Zoals tanden van haaien en andere zeevissen. Deze vondsten bewijzen dat vroeger een deel van de zee tot Kessel kwam. De landduinen die her en der nog liggen zijn er dus niet zomaar gekomen. De schooljongens die in de heide en aan het station woonden, hadden bijna altijd vissentanden die ze in de afgegraven aarde hadden gevonden. De tanden werden in de school van Kessel, nabij het fort, gebruikt om de griffels aan te scherpen. Het bespaarde een zakmes.

Een stukje Kesselse Heide

Hei, hei, heide

Vrijwel in elk dorp in Vlaanderen vind je wel een plaats die naar een heide van vroeger verwijst. Een Heistraat, Heikant of kortweg Heide. Meestal is er van die heide niets meer overgebleven. Daar waar er nog zoiets bestaat is het landschap al zodanig veranderd dat men zich nog met enige moeite een enigszins authentiek heidelandschap kan voor de geest halen. Dat is iets wat je op de Kesselse Heide niet zal overkomen. Er zijn daar nog volop open zandvlakten te vinden afgewisseld met een begroeiing van dopheide die het gebied in het gepaste seizoen tot de legendari-

sche Purpre Hei maakt. De bomen die er staan hebben het zichtbaar niet gemakkelijk. Klein, kromgegroeid, niet gediend door een voedzame bodem en gegeseld door de wind en het opwaaiende zand.

De Kesselse Heide is nu een provinciaal domein met landschappelijke waarde. Het domein heeft een oppervlakte van 43 ha. De Kesselse Heide is opgericht in 1978 en is sinds 1996 een beschermd landschap.

In het broedseizoen is het domein gesloten vanwege de vele beschermde vogelsoorten

die hier hun biotoop hebben. Het is een heide-veen gebied op de grens van de Kempen en de alluviale gronden van de vallei van de Kleine Nete. Er liggen ook enkele vennen binnen het domein. Er wordt aan ecologisch beheer gedaan door begrazing met een vijftigtal schapen zodat de ongewenste grassen op een natuurlijke manier verwijderd worden.

Taal zonder grenzen

Na een flink traject door het zand van de Kesselse Heide lag er een stuk wandeling over het jaagpad van een waterloop te wachten. Hou me ten goede dat ik de naam van die stroom niet vernoem, ik weet namelijk niet met zekerheid welke het was. Waarschijnlijk de Kleine Nete of het Netekanaal, maar pin me daar niet op vast. Aan het einde van het stuk traject over dat jaagpad, arriveerde ik bij een brug en vandaar ging het de dijk af naar de laatste controlepost die in het clubhuis van een vissersclub was gevestigd. Daarna ging het eerst onder de eerder genoemde brug door om aan de andere kant van de grote baan terecht te komen. Het schijnbaar zinloze lusje dat we daarbij moesten lopen was echter allesbehalve zinloos. Indien ik me niet vergis was de drukke verkeersweg de R16 en die heeft qua veiligheid een kwalijke reputatie. Op dat stuk van de Lierse (gedeeltelijke) Ring bevinden zich twee van de „zwarte kruispunten“ in Vlaanderen voor wat betreft het aantal verkeersdoden. De Vlaamse Overheid heeft beslist die beruchte kruispunten opnieuw aan te leggen. De zanger Louis Neefs is op het kruispunt van de R16 met de Mechelsesteenweg om het leven gekomen. Een feit dat dezer dagen werd herdacht omdat de tragische gebeurtenis plaats vond op Kerstdag 1980. Wanneer er na meer dan dertig jaar nog steeds mensen omkomen omdat een aantal kruispunten niet deugen, dan wordt het toch stilaan tijd dat iemand eens wakker schiet.

Aan de overkant van het water lag Emblem. Het is maar een indruk van mij maar ik zou een dergelijke plaatsnaam eerder verwachten aan de andere kant van onze infame taalgrens. Het blijkt dat het dorp ooit nog Emblehem moet geheten hebben. Emblem is een

Emblem met „Ranst“ weggemaakt!

deelgemeente van de gemeente Ranst. Iets wat iemand nogal ongelukkig schijnt gemaakt te hebben want op het bord net over de brug was „Ranst“ haastig met witte verf overspoten.

Emblem heeft een speciale band met Sint-Gummarus die volgens de legende in Emblem werd geboren in een rijke familie. Zoals eerder gezegd werkte hij zich op tot hoveling van de latere Frankische koning Pepijn de Korte. Na zijn huwelijk keerde hij terug naar Emblem waar hij als grootgrondbezitter aan de zijde van zijn kenau van een vrouw een tijdje woonde.

De meest opvallende verwijzing naar deze heilige is uiteraard de naar hem genoemde Sint-Gummaruskapel. Volgens de legende liet de Heilige Gummarus de bron, waarop in 1477 de eerste kapel werd gebouwd, ontspringen voor zijn dorstige maaiers. De huidige barokke kapel dateert uit de 17^e eeuw. Jarenlang was deze plaats een bedevaartsoord. Via een trapje aan de achterzijde van de kapel kan de oorspronkelijke bron bezocht worden.

In het gehucht Alliers (wat „oud Lier“ betekent) staat ook nog een mooie kapel. Er wordt veronderstelt dat Alliers de oudste kern van de stad Lier is geweest.

Bij het naderen van Emblem vielen me direct een aantal dingen op. Twee grote gebouwen en de kerk. Eén van die gebouwen was het oud-gemeentehuis dat op het einde van de 19e eeuw door de Antwerpse architect Jaak Winders (of Windens, de bronnen geven een verschillende naam) in neo-Vlaamse renaissancestijl werd opgericht. Het is een in het oog lopend pronkstuk dat op een prominente plaats staat. Het doet nu geen dienst meer als gemeentehuis maar wel als gemeentelijk documentatiecentrum. Het tweede gebouw dat even dicht bij de brug staat en aan de andere kant van de weg, daarvan heb ik niets kun-

Het indrukwekkende vroegere gemeentehuis van Emblem

nen vinden. Ik weet niet of, en zo ja welke, geschiedenis het heeft. Misschien is het alleen maar een (zeer) groot herenhuis.

Geen kans dat ze Gommaar daar vergeten...

Het zal weinig verwondering wekken dat de kerk ook hier is toegewijd aan Sint-Gummarus. Deze kerk zou een zeer oude oorsprong kennen en dateren uit de 8^e eeuw, toen Sint-Gummarus nog in Emblem leefde.

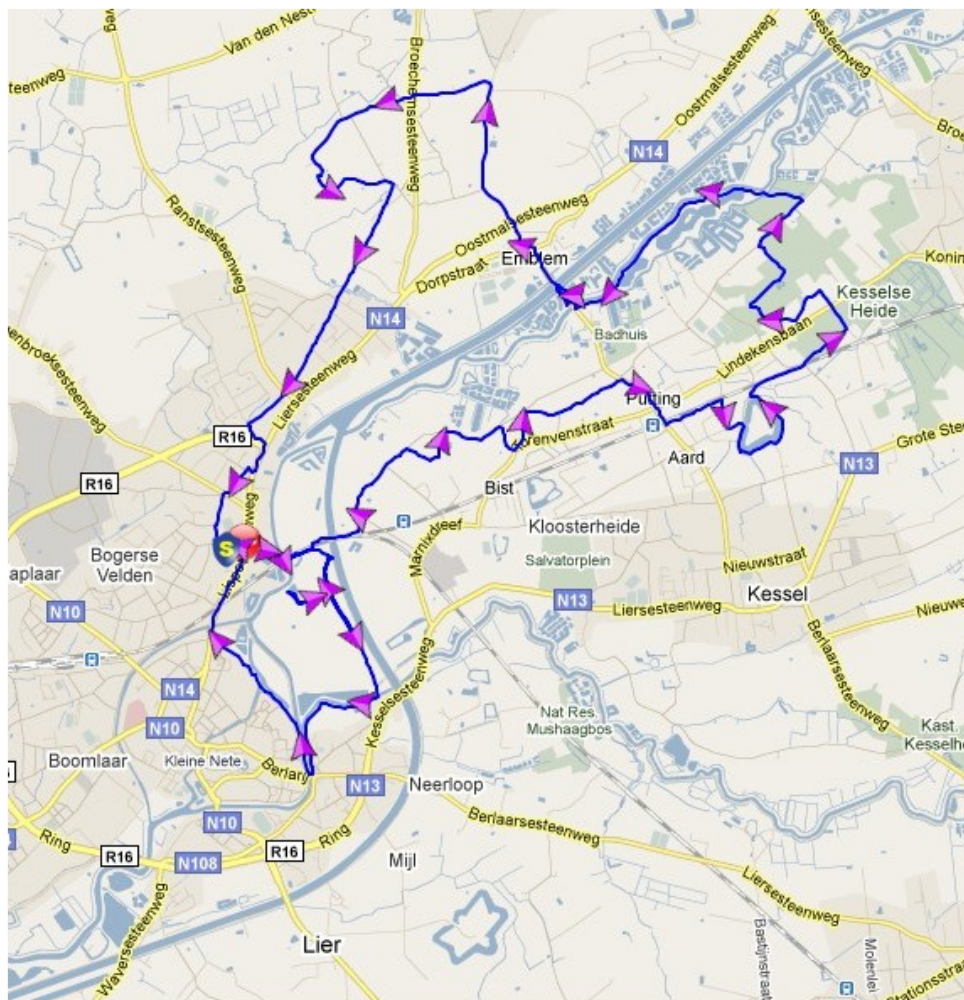
In Emblem ligt nog een ander item van ons nationale patrimonium: een voetbalveld! Op de grasmat van K.F.C Sint Michiel worden sinds 1990 de buitenopnamen van de populaire Vlaamse televisieserie F.C. De Kampioenen gemaakt. De serie is al ontelbare malen herhaald en vorig jaar werd er eindelijk een streep getrokken onder de zich immer voortslepende reeks. Het feuilleton steekt met zijn extreem lange looptijd het legendarische „Gunsmoke“

naar de kroon. Dat liep ook twintig jaar bij CBS. Van de personages bij F. C. De Kampioenen moeten er ondertussen wel rijp zijn voor rolstoelvoetbal. Als dat al zou bestaan.

Recht zo die gaat

De rest van de wandeling, na Emblem, leverde weinig merkwaardigs op. Behalve de straffe wind die nu en dan eens flink tegen zat. En de vaststelling dat er in de streek nogal wat

boomgaarden te vinden waren. In eentje daarvan werd er al ijverig gewerkt en werden de laagstammen gesnoeid. Verder passeerde ik aan een tamelijk grote Mariakapel met een ongeïnspireerd uiterlijk maar een verzorgd interieur. En een hoeve die blijkbaar in 1947 was afgebrand. Waardoor weet ik niet. Misschien wel dat oorlogshandelingen er iets mee te maken hadden. Als sluitstuk was er nog een rigoureuze recht fietspad waarvan het me niet zou verwonderen indien het vroeger de bedding was geweest van een trambaan of een spoorweg. Helemaal aan het einde mocht ik nog eens voor ruim twee derde een rondje van het stadium van Lierse maken om weer bij het beginpunt aan te komen. Na ongeveer 27 kilometer. De twee extra kilometer werden veroorzaakt door een ontbrekende en onduidelijke wegaanduiding die gemaakt hebben dat ik een flink stuk op de sukkel was. Of was ik zelf misschien de sukkel?

Voor wie de wandeling nog eens wil overdoen.

© 2011 Michel Christiaens